

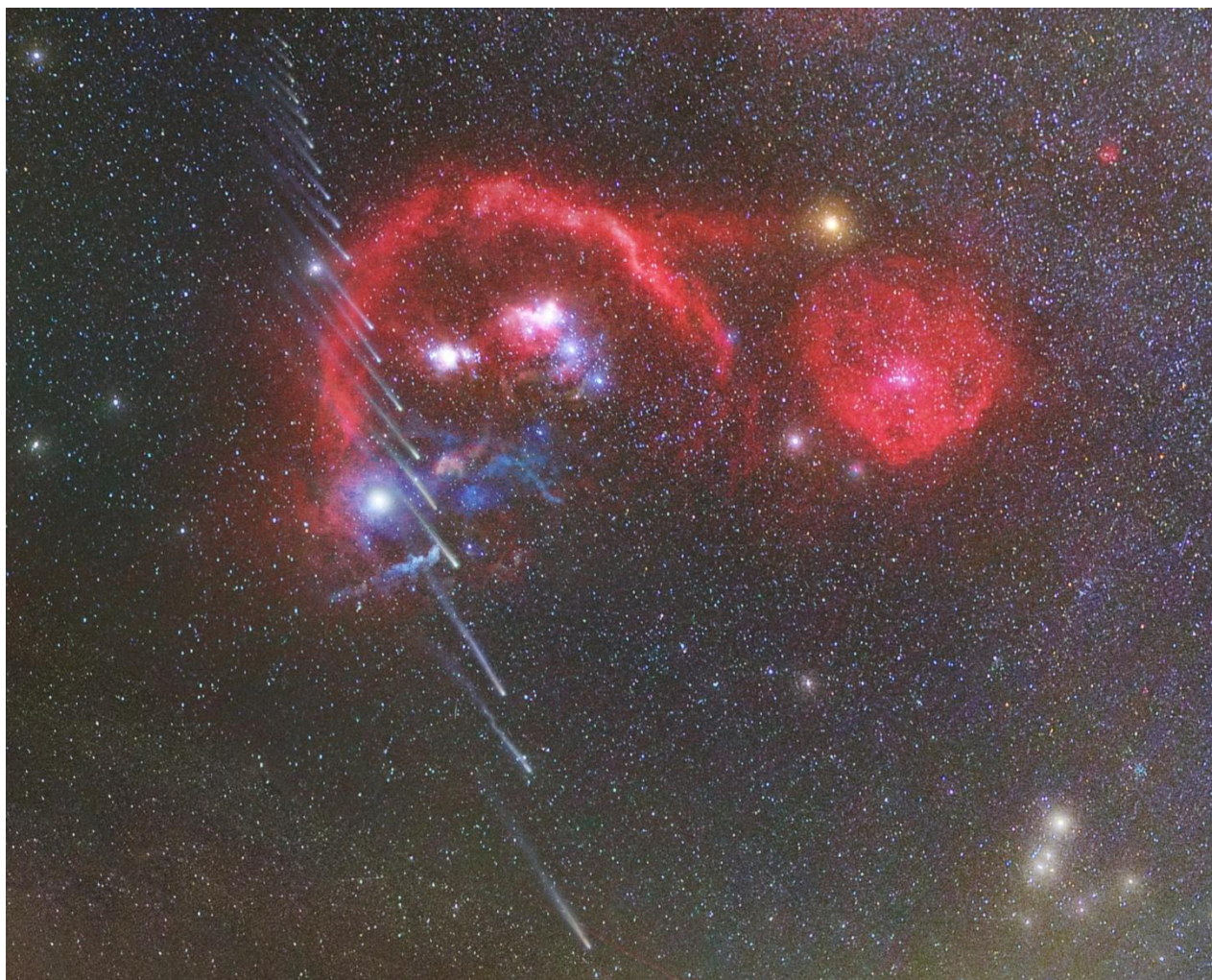
Titul Česká astrofotografie měsíce za květen 2026 obdržel snímek Jakuba Kuřáka a Martina Maška „Kometa R3 PANSTARRS v Orionu“

„Uprostřed léta, kolem sedmnáctého dne měsíce července, se na nebi znenadání zrodila hvězda nesmírné velikosti a nádhery. Žádný z tehdy žijících lidí nikdy nespátl nic, co by se jí dalo rovnat. Objevila se nejprve na východní straně oblohy těsně před svítáním, zářící bledým, ale hrozivým světlem, jež se podobalo planetě Mars. Její chvost byl zprvu krátký, avšak den za dnem rostl. Pohyboval se neklidně a divoce, jako plamen pochodně bičovaný silným větrem. Jak se kometa blížila, její vous se natáhl do takové délky, že když její hlava ještě stála nad obzorem, její chvost se již táhl přes celou polovinu nebeské klenby, daleko za střed oblohy, až k samému západu. Světlo té hvězdy bylo tak mocné, že dokázalo prorazit i ranní sluneční paprsky a stávalo se neviditelným teprve tehdy, když slunce vystoupalo vysoko na nebe.“

Toto sice není popis vítězného snímku květnového kola soutěže Česká astrofotografie měsíce, kterou zaštiťuje Česká astronomická společnost, avšak její popis ve středověkých kronikách by se tomuto mohl podobat. Výše uvedený text pochází od mistra Rogera Bacona, františkánského řeholního bratra a špičkového univerzitního profesora. Přednášel na prestižních univerzitách v Oxfordu a v Paříži. Byl to geniální polyhistor a zabýval se matematikou, optikou, astronomií, alchymií a lingvistikou. Kvůli jeho neuvěřitelným znalostem mu současníci dali čestný titul Doctor Mirabilis. Byl však také trochu rebel, neboť ve své době, zatímco středověká věda (scholastika) stavěla na citování starých autorit, zejména Aristotela, tvrdil, že „musíme dělat experimenty a pozorovat přírodu na vlastní oči“. Ve výše uvedeném textu popisuje slavnou vlasatici z roku 1264. Dnes víme, že se jedná o kometu C/1264 N1. Mistr Roger Bacon ve svých zápisech uvedl, že tato hvězda byla věcí velkou a strašlivou, zplozenou z horkých a suchých výparů v povětří, a že její příchod předznamenal obrovské nepokoje. A navíc píše: „Každou noc lidé s hrůzou vzhlíželi k nebi a modlili se, neboť se šířila zpráva, že hvězda měří zdraví samotného papeže Urbana IV. A stalo se, že v noci druhého dne měsíce října, přesně v tu hodinu, kdy římský pontifex vydechl naposledy, se kometa nadobro ztratila z očí lidí a již se neukázala, jako by její úkol na tomto světě skončil.“

Dnešní úvod byl poněkud delší, dovedla nás k němu ovšem podobnost s naším vítězným snímkem. Ten ukazuje kompozici jasné komety R3 Panstarrs, v různých dnech se promítající na pozadí souhvězdí Orionu. I když je na ní zachyceno postupné zkracování ohonu, na rozdíl od popisu komety z roku 1264, jistě nás zaujme druhý „snímek“ kompozice, tedy obraz „rozevlátého“ ohonu komety na druhém obraze odspodu snímku. Takový tvar ohonu obvykle způsobuje příchod rázové vlny vyvolané sluneční aktivitou a astronomové takové snímky využívají jednak ke studiu materiálu ohonu, jednak jako zdroj informací o šíření projevů aktivity Slunce meziplanetárním prostorem. Otázkou sice zůstává, zda Bacon pouze s jistou dávkou dramatickosti a nadsázky nepopisuje klasický, byť dlouhý a mohutný ohon jasné komety, nebo zda opravdu mimoděk nepopsal situaci podobnou té na snímku komety C/2023 R3 (PANSTARRS). O tom se už asi nedozvíme, neboť pravděpodobnost, že aktivita Slunce, která by rozvlnění komety způsobila, byla natolik silná, že by zapříčinila například kronikáři zaznamenané polární záře.

V každém případě můžeme poděkovat dvojici astrofotografů Jakuba Kuřáka a Martina Maška, kteří nám přinesli portrét komety z jižní oblohy, tedy z doby, kdy u nás již nebyla pozorovatelná. A jistě za všechny milovníky oblohy můžeme též upřímně pográtulovat jak k vítězství, tak k samotnému snímku.

Autor: Jakub Kuřák a Martin Mašek
Název: Kometa R3 PANSTARRS v Orionu
Místo: Cerro Paranal, Chile
Datum: 22.05.2026
Snímač: CCD G4-16000
Optika: Samyang 135mm
Montáž: -
Popis: Postupka komety C/2025 R3 PANSTARRS v souhvězdí Orionu od 1.5. do 22.5. 2026. Všechny snímky nejdříve složeny na sebe v jejich kanálech - RVB, a poté složeno do barevného snímku ve Photoshopu, stretch atd. v Sirilu. Poté komety vloženy do podkladového panoramatu.

další informace si můžete prohlédnout na
<http://www.astro.cz/cam/>.

Za porotu ČAM Marcel Bělík, Hvězdárna v Úpici